BLIK OP DE WEEK

Gekke paradox bij het opkomen voor vervolgde christenen

Bij sommige westerse christenen roepen de verhalen van vervolgde christenen vooral een gevoel van angst op. De 'christelijke waarden' moeten beschermd worden. Tabitha van Krimpen schrijft dat ze daar weinig mee kan. Hierboven: jaarlijkse Open Doors-dag **beeld: ANP**

Vooral orthodoxe, rechtse christenen komen op voor vervolgde christenen. Maar de organisaties die dat doen, kun je best als 'links' bestempelen. Zij komen op voor vrouwenrechten en het doorbreken van gangbare normen. Theoloog en bedrijfskundige Tabitha van Krimpen voelt ongemak bij haar eigen hokjesdenken als ze vervolgde christenen ontmoet.

'Pas ging ik naar de dokter. Omdat ik christen ben draag ik geen hidjab. Ik heb uren moeten wachten voordat ik aan de beurt was. Het is zichtbaar dat ik geen moslim ben en daarom worden anderen voorgelaten. Soms denk ik, laat ik maar een hidjab dragen, dan ben ik van het gedoe af.'
Dat vertelde Lea, een jonge christelijke vrouw uit het Midden-Oosten, mij. Vorige maand sprak ik haar op Cyprus, waar ik was om veertig jonge mensen uit vijftien verschillende landen te ontmoeten.
Ik was uitgenodigd door Open Doors om naar de bijeenkomst te gaan van een van hun partnerorganisaties, met als doel verbindingen aan te gaan met christenen uit het Midden-Oosten en hen te bemoedigen.
Het was het verhaal van Lea en dat van anderen dat indruk op me maakte en me aan het denken zette. Enerzijds is de wereld van christenen in het Midden-Oosten die leven met verdrukking en vervolging totaal anders dan die van mij en andere westerse christenen. Tegelijkertijd was ik verrast door de vele overeenkomsten.

Westerse blik

De eerste dagen vielen vooral de verschillen op. Het programma verliep soms rommelig, met de techniek werd geprutst en de airco leek een eigen wil te hebben. Ik werd me bewust van mijn eigen westerse en op efficiëntie gerichte blik en het duurde even voordat ik dat wat meer los kon laten.
Verschillen waren op meer manieren merkbaar. Terwijl we allebei een bord souflaki voorgeschoteld kregen, vroeg Sara, een twintiger uit het Midden-Oosten: 'Ben je getrouwd?' 'Nee', zei ik, 'ik ben wel verloofd.' 'O, maar waar is hij dan? Is hij niet hier?', vroeg ze enigszins verbaasd. 'Hij moet werken en kan niet zomaar mee', antwoordde ik. 'Werk jij ook?', vroeg ze, waarop mijn poging om uit te leggen dat ik bij de universiteit werk jammerlijk mislukte.
Op zulke momenten merk je de verschillen en hoe anders onze leefwereld en cultuur is. Ook het feit dat je christen bent, betekent daar heel iets anders dan hier.
Christenen uit het Midden-Oosten gaven aan zich verloren en vergeten te voelen door andere christenen en de rest van de wereld. Zij lijden onder economische druk, politieke onrust en aanhoudende conflicten. Dat je als christen anders bent dan de rest, wordt al van jongs af aan duidelijk.

■ **Ook met de opstelling van westerse christenen had ik moeite.**

Een jongen vertelde hoe hij op school de Koran in het Arabisch uit zijn hoofd moest leren en opzeggen. Dat je als christen een lager cijfer krijgt, simpelweg omdat je christen bent, was voor veel van de deelnemers herkenbaar. Ook is het lastiger om een baan te krijgen en zo in je eigen levensonderhoud te voorzien. Veel christenen groeien dan ook op met het idee om weg te gaan uit hun land om de discriminatie te ontvluchten.
Als dat lukt, blijkt ook het Westen verre van het beloofde land te zijn. Noor kwam vanuit het Midden-Oosten in Duitsland. Ze verwachtte haar minderheidspositie als christen achter zich te hebben gelaten en nu in een overwegend christelijk land terecht te komen. Niets bleek minder waar en ze moest wennen aan het feit dat ze, bijvoorbeeld bij haar studie, als christen nog steeds de uitzondering is.
Het was verrassend om de overeenkomsten te ontdekken met christenen uit het Midden-Oosten en hun context.
Amir, een jongen uit het Midden-Oosten, vertelde dat 18-30 jarigen ontbreken in zijn kerk, omdat ze druk zijn met andere dingen die spelen in hun leven. Iemand anders vulde aan hoe moeilijk het is om kerkleiders ervan te overtuigen dat het belangrijk is om jongeren verantwoordelijkheden te geven in de kerk. Het zijn uitdagingen die ook hier spelen en die voor veel jonge mensen herkenbaar zijn.

Persoonlijk

Ook op persoonlijk vlak en in gesprekken tijdens het eten of in de bus kwam ik achter verrassende raakvlakken. Met Lea praatte ik over kleding, over hoe zij de Europese merken als Moschino en Nike in haar land voor een schijntje kan kopen. We hadden het over mode, relaties en familie en juist op zulke gewone momenten ontstaat de verbinding.
Momenten van vervreemding en ongemak waren er ook. Adam drukte me op het hart om de islam niet te vertrouwen. 'Wij zien de ware islam, jullie in het Westen niet. De islam lijkt een vriendelijke religie, maar is het niet', zo was hij overtuigd en hij vertelde over polygamie en geweld. Ik wist niet goed wat ik ervan moest denken. Ook met de opstelling van sommige andere westerse christenen had ik moeite.
De verhalen van vervolgde christenen lijken bij hen vooral een gevoel van angst op te roepen. 'Wij christenen moeten ons land en westerse cultuur verdedigen, want voordat je het weet staan 'ze' ook bij onze grens, zo is de gedachte.
In plaats van dankbaarheid voor onze godsdienstvrijheid wordt vooral benadrukt hoe de vrijheid van westerse christenen ook steeds meer ingeperkt zou worden. De 'christelijke waarden' en het 'christelijke wereldbeeld' moeten beschermd worden, concepten waar ik zelf weinig mee kan.
Volgens mij is de Bijbel te rijk en divers om daar één vastomlijnd 'christelijk wereldbeeld' uit te halen en met zo'n claim ontneem je christenen met een andere visie gemakkelijk de ruimte.

■ **Het was verrassend om de overeenkomsten te ontdekken.**

Er lijkt een gekke paradox te zijn als het gaat over het opkomen voor vervolgde christenen, waarbij ik overigens niets wil afdoen aan het belang daarvan.
Enerzijds lijken het vooral orthodoxe, rechts georiënteerde christenen te zijn die opkomen voor vervolgde christenen. Vanuit de overtuiging en het verlangen om hun vervolgde broeders en zusters in het geloof te ondersteunen, zodat ze vast kunnen houden aan hun geloof in Jezus doen zij mee met acties voor vervolgde christenen en bidden voor hen. Open Doors heeft dan ook een overwegend reformatorische en evangelische achterban en zelf ben ik vaak naar de jaarlijkse Open Doors-dag geweest.
Tegelijkertijd zou je het werk van organisaties die opkomen voor vervolgde christenen ook goed als 'links' kunnen bestempelen. Zij komen op voor de vrijheid en rechten van minderheden. Vrouwenrechten zijn daarbij erg belangrijk en christelijke vrouwen uit het Midden-Oosten doorbreken vaak de gangbare normen door zonder begeleiding van een man te reizen, met ontblote armen over straat te lopen en zich te verzetten tegen seksueel geweld.
Hoe gaan deze twee tendensen samen? Misschien is het antwoord wel dat niet alles in mijn cultureel gevormde hokjes past. De bijeenkomst met al die verschillende christenen, die zo anders en toch ook zo hetzelfde zijn, was verrijkend en prikkelend. Het was een uitnodiging om verder te kijken dan wat ik dacht te kennen en weten. Daarvoor hoef je niet per se naar Cyprus, maar die uitnodiging is denk ik relevant voor jou en mij, op de plek waar je bent. Wat kan jij betekenen voor medechristenen, dichtbij en ver weg?

Uit veiligheidsoverwegingen zijn de namen van de personen met wie ik sprak gefingeerd.

Tabitha van Krimpen
bedrijfskundige en theoloog, promovenda Vrije Universiteit/ Protestantse Theologische Universiteit Utrecht